

**MANYUWALA
YA
NDZAWULO YA VUPFUMBA**

Xiyenge xa 15 eka Promotion of Access to Information Act 2000
(Act no. 2 of 2000)

LESWI SWI NGA ENDZENI

Timhaka	Tinomboro ta tipeji
1. Swikongomelo swa manyuwala	3
2. Xiyenge xa 10 xiletelo xa timanyuwala eAfrika-Dzonga	3
3. Vuxokoxoko bya vutihlanganisi bya Muofisara wa swa Mahungu/Museketeli wa Muofisara wa swa Mahungu/ti	3 - 4
4. Marhavi ya Ndzawulo ya Vupfumba	4
5. Tirhikhodo leti ti nga eka Ndzawulo leti ti nga kona hi toxo	5
6. Fikelelo wa tirhikhodo hi kuya hi xiyenge xa 14(1) (e)	5 - 6
7. Nhlamuselo ya nongonoko wa tirhekhodo leti ti nga kona hi toxo ku ta kamberiwa hi kuya hi xiyenge xa 15(1) xa Promotion of Access to Information Act, 2000	6 - 8
8. Maendlelo ya fikelelo wa tirhikhodo leti nga kona hitoxe	8
9. Ndlela ya makombelelo	8 - 11
10. Mahakelelo ya swa timali hi kuya hi Nawu	11
11. Swipfuno leswi swi nga kona loko malulamiso ya nawu ya nga landzeleli na	12
12. Engetelo wa leswintshwa eka manyuwala	13
13. Vukona bya manyuwala	13

1. XIKONGOMELO XA MANYUWALA

Xiyenge xa 32 (1) xa Vumbiwa ra Riphabliki ra Afrika-Dzonga ra 1996 xi lulamisela leswaku un'wani na un'wani ava na mfanelo ya ku fikelela mahungu lawa ya khomiweke hi mfumo na mahungu yan'wana na yan'wana lawa ya khomiweke hi munhu un'wana lawa ya lavekaka eka ku ghingirika kumbe ku sirhelela timfanelo tin'wana na tin'wana. Promotion of Access to Information Act, 2000 (Act No. 2 ya 2000) (endzaku ka loko yi hlamuseriwa tani hi "PAIA"). PAIA hambi swiri tano yi lemuka hambi swiri tano leswaku timfanelo ta fikelelo eka mahungu i hloko mhaka eka swilelelo swo karhi swo lulamisa.

Vuxokoxoko bya tirhikhodo leti hlayisiweke hi xirho xa tiko byi khomiwile ebukwini leyi vitaniwaka manyuwala. Manyuwala swi nga leswi yi yelana na tirhikhodo leti hlayisiweke hi xirho xa tiko. Tirhikhodo leti hlayisiweke to fambelana na bindzu/ mintirho ya xin'wana na xin'wana na tiyuniti hinkwato. Kuhambana exikarhi ka mintirho/ bindzu ra yuniti yin'wanan na yin'wana, tirhikhodo ta yuniti yin'wana na yin'wana ti nambariwele kuhambana. Rhikhodo yin'wana na yin'wana yinkhome swileriso swa ku vekisa.

Ehandle ka tirhikhodo, leti ti tlhelaka ti vitaniwa tifayili, timanyuwala tikhomile na mahungu eka tiadirese ta Hloko ya Ndzawulo xikan'we na Muofisara wa swa Mahungu/va wa xirho xa tiko na vito ra yuniti yin'wana na yin'wana eka xirho xa tiko, ntirho wa yona wa nkoka na nongonoko wa tirhikhodo leti hlayisiweke hi xirho xa tiko.

2. XIYENGE XA 10 XILETELO XA TIMANYUWALA HINKWATO EKA RIPHABLIKI RA AFRIKA-DZONGA

Khomixini ya Timfanelo ta Ximunhu ya Afrika-Dzonga (SAHRC) yi hi kuya hi xiyenge xa 10 xa PAIA, tsalile xilelelo eka matirhiselo ya PAIA. Xilelelo lexi xikona eka tihofisi ta SAHRC.

Yuniti ya PAIA (Ntlakuso eka fikelelo wa mahungu) eka Khomixini ya Timfanelo ta Ximunhu ya Afrika-Dzonga
The Research and Documentation Department
Private Bag X2700
HOUGHTON
2014

Riqingho
Webusayiti
imeyili

+27 11 877 3600
www.sahrc.org.za
PAIA@sahrc.org.za

3. VUXOKOXOKO BYA VUTIHLANGANISI BYA MUOFISARA WA SWA MAHUNGU NA MUSEKETELI/VA EKA NDZAWULO YA VUPFUMBA

MUOFISARA WA SWA MAHUNGU

Director-General: Ndzawulo ya Vupfumba: Mr Victor Tharage
Private Bag X424
Pretoria
0001

Riqingho: +27 444 6721/6379
Fekisi: +27 444 7040
Imeyili: vtarage@tourism.gov.za
Emeyili ya fekisi: +27 444 7101

Nhlamuselo ya mintirho:

Ku nyika vurhangeri lebyi nga na kungu na ndlela eka ndzawulo.
Ku aka ndzawulo yi va nhlango lowu wu nga na vuswikoti bya ku nyiketa eka mikongomelo na milawu leyi vekiweke hi Holobye na Khabinete.
Ku tiyisa leswaku swikongomelo swa kungu na mavonelo lawa ya vekiweke ya ndzawulo ya fikeleliwa.
Ku aka xiyenge, lexi ti yimiseleke na ntlawa lowu tirhaka kahle endzeni ka ndzawulo.

MUSEKETERI WA MUOFISARA WA SWA MAHUNGU: Ms Mmaditlonki Setwaba

Mulawurinkulu: Vukorhokeri bya swa Nawu: Ndzawulo ya Vupfumba
Fekisi ya imeyili: +27 444-7101
Imeyili: msetwaba@tourism.gov.za

Nhlamuselo ya mintirho:

Ku fambisa nsimeko na ntirhisano eka PAIA hi Ndzawulo ya Vupfumba na ku nyika vuleteri eka PAIA endzeni ka Dzakawulo.

4. MARHAVI YA NDZAWULO YA VUPFUMBA YA TIKO HINKWARO

1. Muofisara Nkulu wa Mafambiselo	Ku nyika Ndzawulo mafumelo lawa ya kunguhatiweke na malawulelo ya nxungeto, swa xinawu, timhaka ta mafumelo, thekinoloji ya swa mahungu, makambelelo ya lendzeni ka ndzawulo, malawulelo ya swa timali na vutihlanganisi bya vutshila na vukorhokeri bya swa nseketelo eka Ndzawulo.
2. Vukorhokeri bya Pholisi na Vutivi	Ku seketela nhluvukiso wa pholisi ya xiyenge na ku pima, ku lavisisa na malawulelo ya vutivi, na tlakuso wa ku ncica na vupfumba bya vupfumba.
3. Mafambiselo ya Vupfumba bya Matiko ya le	Ku nyika ndlela yo kunguhatiwa ya mafambiselo

handle	eka nhluvukiso wa vuswikoti bya vupfumba eAfrika-Dzonga swi fundza swa misava swo hambana hambana.
4. Mafambiselo ya Vupfumba ya kwala tikweni	Ku nyika ndlela yo kunguhatiwa ya mafambiselo eka nhluvukiso na ndlandlamuko bya la tikweni bya vupfumba eAfrika-Dzonga hinkwayo.

5. TIRHIKHODO EKA XIYIMO XA NDZAWULO, LETI TI NGA KONA HITOXE

Kavanyisa loku ku tirhana na lulamiselo wa xiyenge xa 14(1) (d) wa Promotion of Access to Information Act, lowu lerisaka leswaku mirhi walowo wufanele wu nyika voxokoxoko bya tirhikhodo leti wunga na tona ku kota ku nyika ntisiso eka swikombelo swa fikelelo eka mahungu.

Minongonoko ya Ndzawulo ya tirhikhodo na mahungu (nkoka eka ntirho na vukorhokeri bya Ndzawulo) eka minongonoko yo anama leyi landzelaka:

- 5.1 Milawu, Mikungu, vurhumiwa, switviso swa mfumo na nawu
- 5.2 Nkandziyiso wa xitatimente na swipichi
- 5.3 Tirhikhodo ta vatrhi va Ndzawulo
- 5.4 Tirhikhodo ta swa timali ta Ndzawulo
- 5.5 Tiajenda na timinetse ta minhlango ya Ndzawulo
- 5.6 Vufambisi byo angarhela bya mahungu
- 5.7 Swiviko swa Ndzawulo
- 5.8 Sekhula ya le ndzeni, memorandamu ya le ndzeni, mapapila, memorandamu ya khabinete
- 5.9 Tikotiraka, mintwanano ya le handle ka tiko
- 5.10 Mahungu yo karhi ya rhavi tani hi loko ku hlamuseriwile eka ndzimana ya 4
 - 5.10.1 Tipulani ta bindzu
 - 5.10.2 Tidokhumente ta kungu
 - 5.10.3 Mahungu yo karhi ya nongonoko
 - 5.10.4 Tidokhumente ta vulavisisi

Leswi katsiweke eka manyuwala i tinhlokomhaka ta tifayili. Tifayili i switirhisiwa leswi swi tirhisiwaka ku hlayisa tirhikhodo ta Ndzawulo. Fayili yin'wana na yin'wana yi na nomboro na nhlamuselo yo koma ta tirhikhodo leti ti vekiweke efayilini xikan'we na nhlokomhaka ya fayili yaleyo. Fayili yin'wana na yin'wana yi na nomboro, siku ro pfula na ro pfala na swiletelo swa ku lahla fayili yaleyo. Swiletelo swa ku lahla swi na nkoka hi kuva swi hlamusela leswi swi nga endliwaka hi fayili endzaku ka nkarhi loko xiphemu xo nkarhi xa nkarhi xi hundzile, xik. A10 swi nga vula leswaku fayili yi fanele yi yisiwa eka NASA (Vuhlayiselo bya swa Matimu bya Tiko honkwaro bya le Afrika-Dzonga) endzhaku ka khume ra malembe ya siku ro pfala eka khavhara ya fayili. Xiyenge xa Vupfumba xi na ndlela ya xona ya mahlayiselo ya tirhikhodo, kufana na liya ya Ndzawulo.

6. FIKELELO EKA TIRHIKHODO HI KU YA HI XIYENGE XA 14(1) (e)

Ndzawulo yifanele, hi ku ya hi xiyenge xa 15(1), yi yisa eka Holobye wa Vululami na Makhotsa nongonoko wa tirhikhodo leti ti nga kona hi toxo ku fikeleliwa ku nga ri na xikombelo xa ku kandziyisa eka Gazete ya Mfumo.

Ndzawulo yi yisile eka Holobye wa Vululami na Makhotsa nongonoko wa mahungu lowu wu nga kona hi woxe leswaku wu ta kandziyisiwa eka Gazete. Mahungu lawa ya tlhela ya va kona eka webusayiti ya Ndzawulo: <http://www.tourism.gov.za>.

7. NHLAMUSELO YA NONGONOKO WA TIRHIKHODO LETI TI NGA KONA HITOXE KU TA KAMBERIWA HI KU YA HI XIYENGE XA 15(1) EKA THE PROMOTION OF ACCESS TO INFORMATION ACT, 2000

TIRHIKHODO LETI TI NGA KONA HITOXE NA FIKELELO EKA TIRHIKHODO TOLETO:
(Xiyenge xa 15 eka The Promotion of Access to Information Act 2000 (Act no. 2 ya 2000)
[Xileriso xa 5A]

NHLAMUSELO YA NONGONOKO WA TIRHIKHODO LETI TI NGA KONA HITOXE HI KU YA HI XIYENGE 15(1)(a) OF THE PROMOTION OF ACCESS TO INFORMATION ACT, 2000	NDLELA YA KU FIKELELA TIRHIKHODO (xik. webusayiti)(XIYENGE 15(1)(a))
KU TA KAMBERIWA HI KU YA HI XIYENGE XA15(1)(a)(i):	
(a) Mahungu hinkwawo eka webusayiti Mahungu lawa ya landzelaka ya kona eka webusayiti (www.tourism.gov.za): - Mayelana na Tindzawulo hinkwato; - Mahungu; • Swilemukiso swa Mahungu; • Switatimende swa Mahungu; • Swipichi; na • Swirhambo swa Mahungu. - Migingiriko ya khalendara; - Mintirho (Vukorhokeli); - Swiviko; • Swiviko swa Tikota swa Matirhelo; • Swiviko swa Tikota na swin'wana. - Vuxokoxoko bya Vutihlanganisi bya Timhaka ta Vuxavi bya Xifundzankulu; - Kungu ra Xiyenge xa Tiko hinkwaro xa Vupfumba (NTSS);	Eka webusayiti ya Ndzawulo.

- Ti FAQ; - PAIA; - Kunguhato wa Malembe ya Nharhu wa Ndzawulo ya Vupfumba; - Kungu ra Vupfumba bya swa Mpfuwo na bya swa Ndhavuko ra Tiko hinkwaro; - Kungu ro Kurisa Vupfumba bya kwala Ndzeni ka Tiko; - Kungu ra Tiko Hinkwaro ra Vupfumba bya le Matikoxikaya; - Vukorhokeri bya Xiyimo xa le henhla bya Tiko hinkwaro bya Vupfumba; - Nawu wa swa Vupfuma wa 2014; - Phurogireme yo Hlohletela swa Vupfumba; - Phothali ya Vutivi; - Mpimo wa Vukorhokeri; - Xitatimende xa swa timali - Timanyuwala na Swileriso - Swiletelo swa Vupfumba: • Nseketelo wo gireda; • Fikelelo wa makete; na • Chata ya Vukorhokeli. - Nawu na Vutivi bya Vukorhokeri; - SDIP ya NDT. - Mahungu yo Angarhela; - Nawu wa Dzawulo eka ku engetela leswintswa wa tikota; - Tiburocha; • Khodi ya Vupfumba ya BBBEE - Minkandziyiso; • Xiviko xa Lembe hinkwaro; • Kungu ra pulani; • Pulani ya Matirhelo ya kahle ya lembe na lembe; - Mapapila ya mahungu; • Magazini lowu Bojanala yi nga na xiave;	
LETI TI NGA KONA HI TOXE KU TA XAVIWA HI KU YA HI XIYENGE XA 15(1)(a)(ii):	
(a) Nongonoko wa tirhikhodo laha henhla.	Rhikhodo yi nga kumeka hi ku kombela hi ku tsala na hi ku hakela ka mali leyi yi vekiweke, ku kongomisiwa eka: The Information Officer The Department of Tourism Private Bag X 424 PRETORIA

	0001
LETI TI NGA KONA HI TOXE KU TA KANDZIYISIWA HI KU YA HI XIYENGE XA 15(1)(a)(ii)	
(a) Nongonoko wa tirhikhodo laha henhla.	Rhikhodo yi nga kumeka hi ku kombela hi ku tsala na hi ku hakela ka mali leyi yi vekiweke eka kotara ya 2 ya xiphemu xa II eka xikhomaniswa xa A eka swileriso leswi fambelanaka na Promotion of Access to Information Act, ku kongomisiwa eka: The Information Officer The Department of Tourism Private Bag X 424 PRETORIA 0001
LETI TI NGA KONA HI TOXE MAHALA HI KU YA HI XIYENGE XA 15(1)(a)(iii)	
(a) Nongonoko wa tirhikhodo laha henhla.	Rhikhodo yi nga kumeka hi ku kombela hi ku tsala ku kongomisiwa eka: The Information Officer The Department of Tourism Private Bag X 424 PRETORIA 0001

8. NDLELA YA MAKUMELO EKA TIRHIKHODO LETI TI NGA KONA HITOXE

Xiyenge xa 15 eka the Promotion of Access to Information Act, 2000 xi lerisa leswaku Tindzawulo tifanele ti kandziyisa eka Gazette ya Mfumo (xaxamento) wa tirhikhodo leti ti nga kona hitoxe eka Dzawulo. Xikombelo xa tirhikhodo leti a xi endliwi hi ku tata fomo ya A leyi tirhisiweke ku kombela mahungu, a kuna tihakelo ta xikombelo tihakeliwaka eka ta tirhikhodo leti. Tihakelo leti ti hakeliwaka ti hakeliwa ntsena loko ku ri na mikandziyiso ya tirhikhodo leyi yi lavaka ku endliwa, ku ya hi ku rhikhodo yi le ka nkandziyiso wa phepha, khophakiti disiki, sitifi dirayivhi, nkandziyiso wa khasete, na swin'wana.

Eka xiyimo lexi tirhikhodo teto ti nga vekiwa khale eka Vuhlayiselo bya Tiko hinkwaro bya le Afrika-Dzonga, tirhikhodo ti ta endliwa leswaku tiva kona hi ku landzela milawu leyi landzelaka leyi tirhisiwaka eka ku pfula ti rhikhodo toleto:

- The Promotion of Access to Information Act, 2000 (Act No. 2 of 2000)
- The Protection of Information Act, 1982 (Act No. 84 of 1982)
- The National Archives and Records of South Africa Act, 1996 (Act No. 43 of 1996)

9. NDLELA YA MAKOMBELELO

9.1 Swikombelo swa ku fikelela mahungu

Un'wana na un'wana u na timfanelo ta ku kombela fikelelo eka mahungu lawa ya rhikhodiweke lawa ya khomiweke hi Ndzawulo, ntsena loko xikombelo xi endliwile hi fomo leyi yi vekiweke na tihankelo leti ti vekiweke ti hakeliwili. Fikelelo ku tlela ku va nhloko mhaka eka swiyimo swa ku aleliwa loku ku kumekeke eka Kavanyisa ka 4 eka PAIA. Xikombelo xi nga endliwa hi un'wana na un'wana loyi a yimelaka swilaveko swa yena kumbe ku yimela un'wana loyi anga ta ka a nga kotl ku endla tano hiyexe.

9.1.1 Fomo ya ku yi Tata

Mukomberi u fanele a tata fomo leyi yi vekiweke-

- yi nga kumeka eka Swipimelo swa PAIA;
- yi le ka webusayiti ya SAHR eka www.sahrc.org.za;
- yi khomanisiwile eka dokhumente tani hi **Xikhomaniso xa A**; kumbe
- ya kumeka eka Sethara ya Ndzawulo ya Mahungu leyi yi nga eka ndhawu yo amukela ya muako wa Ndzawulo.

9.1.2 Maendlelo

- Xikombelo xa mahungu xifanele xi yisiwa eka:

Director-General
Private Bag X 424
PRETORIA
0001

Nyingiso:
RIQINGHO: +27 12 444 6732
Fekisi: +27 12 444 7040
Emeyili: vtarage@tourism.gov.za

- Mukomberi u fanele a kombisa loko ku ri ku a nga lava ku kuma kandziyiso wa rhikhodo kumbe va nga lava ku kambela tirhikhodo eka hofisi ya xirho xa mfumo. Hi ndlela yin'wana, loko rhikhodo kungari dokhumente ya phepha ro kopiwa, swi nga voniwa eka fomo yo kombela, laha swi nga fanela.

- (b) Loko mukomberi a vutisa eka fomo yo karhi, swi nga leswi u ta kuma fikelelo hi maendlelo lawa a nga ya kombela. Nawu lowu wu ta tirha, handle ka loko kuriku ku endla tano swi nga nghenelela hindlela yo ka yi nga ri kahle na mafambisiwelo ya Ndzawulo, kumbe ku onha tirhikhodo, kumbe ku tshova nawu wa timfanelo ta kopunulo leti ti nga lawuliwiki hi mfumo. Loko ku ri ku swivangelo, fikelelo a wu nge nyikiwi eka fomo leyi yi lavekaka, kumbe maendlelo ya n'wana, swi nga leswi tihakelo ti ta hlayeliwa kuya hi ndlela leyi mukomberi a nga sungula a kombela hi yona.
- (c) Loko, ehenhla ka ku hlamula eka xikombelo xa vona xa rhikhodo, mu komberi u lava ku tivisiwa hi mayelana na xiboho hi ndlela yin'wana, xikombiso, hiriqingho, leswi swi fanele swi kombisiwa.
- (d) Loko mukomberi a kombela mahungu hi ku yimela un'wana, xiyimo lexi xikombelo xiendlwaka hi yona xifanele xikombisiwa.

9.2 Ku endla xikombelo hi ku yimela munhu un'wana

Loko xikombelo xiendlwile hi ku yimela munhu un'wana, mukomberi u fanele a tisa vumbhoni bya xiyimo laha a endlaka xikombelo, eka ndlela yo twisiseka leyi yi enetaka Xandla xa Muofisara wa swa Mahungu.

9.3 Ku endla xikombelo ka vanhu lava va nga na vutsoniwa

- (a) Loko mukomberi a nga koti kuhlaya kumbe ku tsala, kumbe loko vari na vutsoniwa lebyi byi va sivalaka eka ku tata fomo leyi yi vekiweke, swi nga leswi a nga endlaka xikombelo xa nomo. Xandla xa Muofisara wa swa Mahungu (kumbe vurhumiwa bya yena) u ta tata fomo hi ku yimela mukomberi ivi a nyika nkandziyiso wa fomo leyi yi tatiweke eka mukomberi.
- (b) Xandla xa Muofisara wa swa Mahungu (kumbe vurhumiwa bya yena) va ta pfuna mukomberi ku landzelela swilaveko leswi swi nga hlamuseriwa laha henhla ku kombela fikelelo eka mahungu, ku katsa ku rhumela mukomberi, loko ku ri ku swina nkoka ku kombela mahungu a swi fanele swi endlwi eka xirho xin'wana xa mfumo, eka xirho xexo xin'wana.

9.4 Ku hundzisela swikombelo

- (a) Swikombelo swa tirhikhodo swi nga hundziselwa eka xirho xin'wana xa mfumo eka swiyimo leswi swi landzelaka:
 - (i) Loko tirhikhodo tirhi eka xiyimo xa xirho xin'wana xa mfumo;
 - (ii) Loko nhloko mhaka ya rhikhodo yiri na vuxaka bya le kusuhi swinene na mintirho ya xirho xa mfumo xin'wana;
 - (iii) Rhikhodo yi endlwile xirho xin'wana xa mfumo, kumbe ayikumiwile ro sungula hi xirho xin'wana xa mfumo; kumbe

- (iv) Tirhikhodo ti na mahungu ya swa mabindzu leswi fambelanaka na mimbuyelo ya swa ekhonomi na pfuneko wa swa timali wa Riphabliki, na migingiriko ya swa mabindzu ya swirho swa mfumo.
- (b) Eka swiyimo sweswo Museketeli wa Muofisara wa swa Mahungu (kumbe vurhumiwa bya yena) va nga lava ku hundzisela xikombelo eka xirho xin'wana xa mfumo hi xihatla lexi xi faneleke, kambe ku nga si hela makume mune (14) wa masiku exikarhi ka ku kuma xikombelo. Loko xirho xa mfumo kumbe Muofisara wa swa Mahungu loyi eka yena xikombelo xi endliweke u le ka xiyimo xa rhikhodo nakona a vona swi pfuna ku endla tano Muofisara wa swa Mahungu wa xirho xa mfumo lexi n'wana ku tirhana na xikombelo, rhikhodo kumbe kandziyiso wa rhikhodo wu ta rhumeliwa eka Muofisara wa swa Mahungu.
- (c) Loko xikombelo xa fikelelo eka rhikhodo xi hundziseriwile, xifanele xi hlayisiwa eka khomputara ku sukela eka siku leri xi nga kumiwa ro sungula. Minkarhi hinkwayo ya nkoka leyi yi tirhaka eka xikombelo eka mahungu yi fanele yi landzeleriwa.

9.5 Xitiviso xa ku hundzisela

- (a) Loko xikombelo xa ku fikelela xi hundziseriwile, Museketeli wa Muofisara wa swa Mahungu u ta tivisa mukomberhi hinkarhi wa lowo hi:
 - (i) ku hundzisela;
 - (ii) xivangelo xa ku hundzisela; na
 - (iii) nkarhi lowu xikombelo xifaneleke ku tirhaniwa na xona wu nga se hundza.
- (b) Museketeli wa Muofisara wa swa Mahungu uta tiyisisa hi ndlela leyi yi twisisekaka leswaku rhikhodo ya hlayisiwa ku kondza xiboho xitekiwa mayelana na fikelelo wa swa mahungu. Mikarhi leyi yi pimiweke ya swikombelo yi ta katsiwa.

10. MAHAKELELO YA TIHAKELO HI KUYA HI NAWU

- (a) Xikombelo xa munhu hi yexe

Un'wana na un'wana loyi a lavaka mahungu ya yena n'wini u vitaniwa mukomberhi na kona u languteriwa ku hakela hakelo ya ku kombela.

- (b) Mukomberi

Hakelo ya xikombelo leyi hakeriwaka i R35-00 tani hiloko swi vekiwele hi Mafambiselo eka PAIA. Hi ku engetela, loko mikandziyiso kumbe mikandziyiso ya ku vulavula yi komberiwa, sweswo swi nga nciciwa ku ya hi xivumbeko xa hakelo tani hi loko xi vekiwele hi Swileriso na Muofisara wa swa Mahungu kumbe Museketeli wa Muofisara wa swa Mahungu anga nca eka nkarhi lowu wu tirhisiweke eka ku endla xikombelo.

10.1 Ndlela ya mahakelelo

Tihakelo hinkwato tifanele ti endliwa hi ndlela ya khexe leyi yi hakeliwaka eka Ndzawulo ya xiyenge xa swa timali eka Yindlu ya Vupfumba, 17 Trevenna Street, Sunnyside, Pretoria, hi tiawara ta hofisi kumbe hi ku dipozita eka akhawunti ya bangi ya Ndzawulo.

Vuxokoxoko bya bangi bya Ndzawulo byi yime hi ndlela leyi landzelaka:

Mukhomi wa nkwama	: Ndzawulo ya Vupfumba
Vito ra Bangi	: ABSA
Muxaka wa akhawunti	: Deposit Acc. (Current)
Nomboro ya Akhawunti	: 40 7532 7895
Khodi ya Rhavi	: 632005

SWA NKOKA: Ku hava xikombelo lexi xi nga endliwaka handle ka loko hakelo ya xikombelo, laha swi nga fanela, yi hakeliwile ku ya hi Xiyenge xa 22(1) xa Nawu.

11. SWIPFUNO LESWI SWI NGA KONA LOKO MALULAMISELO YA NAWU YA NGA LANDZELELI NA

11.1 Aphili ya le ndzeni

Matimba ya aphili ya le ndzeni eka xikongomelo xa PAIA i Holobye wa Vupfumba. Endzaku ka ku tirhisa swipfunon swa aphili ya le ndzeni swikombelo swi nga vikiwa na khoto hi ku landzelela xiyenge xa 78 ku fika ka 82 swa Nawu.

11.2 Fomo

- (a) Mukomberi a nga vika xikombelo xa le ndzeni ku kanetana na xiboho xa Museketeri wa Muofisara wa swa Mahungu ku alela xikombelo, kumbe ku kaneta xikombelo na fikelelo wa tihakelo, kumbe ku kaneta engetelo wa nkarhi wo tirhana na xikombelo, eka fomo leyi yi vekiweke leyi yi kandiyisiweke eka Swileriso leswi swi nyikiweke hi kuya hi PAIA, kumbe fomo leyi yi fambelanaka na fomo leyi. Minkandziyiso ya fomo leyi yitlhela yiva kona ku suka eka Tihofisi ta Ndzawulo kumbe ku suka eka Museketeri wa Muofisara wa swa Mahungu loyi a vuliweke laha ka manyuwala leyi. Fomo ya kumeka eka webusayiti ya Ndzawulo.
- (b) Muaphili u fanele a nyika swivangelo swa aphili ya le ndzeni, leswaku u talava ku tivisiwa njhani hi xiboho mayelana na aphili nakona u fanele a hakela hakelo leyi yi vekiweke (loko yi ri kona).

- (c) Endzaku ka ku kuma aphili, Muofisara wa swa Mahungu u fanele exikarhi ka khume wa (10) masiku yo tirha a yisa eka Holobye, aphili ya le ndzeni, xivangelo xa xiboho, na vuxokoxoko bya xiphemu xa vunharhu lexi xi ngheneleleke, loko xiri kona.
- (d) Aphili yifanele yi vikiwa exikarhi ka makumentsevu (60) wa masiku kumbe xitiviso eka xiphemu xa vunharhu xalaveka hi xiyenge xa 49(1)(b) eka PAIA, exikarhi ka makumenharhu (30) wa masiku endzaku ka loko xitiviso xi nyiketiwiwe eka muaphili wa xiboho xa aphili leyi a kanetanaka na yona, kumbe loko xikombelo eka muaphili xinga laveki, endzaku ka loko xiboho xitekiwile. Xikombelo xifanele xi endliwa eka adirese, nomboro ya fekisi kumbe emeyili adirese ya Museketeri wa Muofisara wa swa Mahungu.
- (e) Holobye u ta pfumelela xiviko lexi xi xiendliweke ndzaka nkarhi ntsena loko nsusumeto wa muaphili wu khomeka. Eka xiyimo laha muaphili a vikaka aphili ehandle ka nkarhi lowu wu lavekaka, muaphili u ta tivisa loko aphili ya yena leyi yi endliweke endzaku ka nkarhi xi pfumeleliwili kumbe xi aleliwili.

11.3 Tihakelo ta aphili

Muaphili u fanele a hakela hakelo ya aphili leyi yi vekiweke (loko yi ri kona). Xiboho eka aphili ya le ndzeni xi nga nonokisiwa ku kondza hakelo ya aphili yi hakeliwa.

12. ENGETELO WA LESWINTSWA EKA MANYUWALA

Manyuwala wu fanele wu engeteliwa leswintshwa nyana kan'we (1) lembe rin'wana na rin'wana. Manyuwala ya Ndzawulo hi ku ya hi xiyenge xa 14 xa Promotion of Access to Information Act, 2000 yi kandziyisiwile hi tindzimi tindharhu (3) ta ximfumo.

13. VUKONA BYA MANYUWALA

- 13.1. Manyuwala yi kona ku ta xiyaxiyiwa eka hofisi ya Ndzawulo ya Vupfumba mahala;
- 13.2. Minkandziyiso yi nga kumeka hi xikombelo eka tihakelo leti ti vekiweke eka Ndzawulo ya Vupfumba ;
- 13.3. Yi nga tlela yi fikeleliwa eka webusayiti ya Ndzawulo ya Vupfumba (<http://www.tourism.gov.za>); na
- 13.4. Ku suka eka Khomixini ya Timfanelo ta Vanhu eAfrika-Dzonga ku fambelana na ndzimana ya 4(1) ya Swileriso leswi swi tsaliweke kuya hi PAIA.